

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Кризи та деформації професійного розвитку викладача ЗВО» затвердженої на засіданні Вченої ради УДУ імені Михайла Драгоманова „27” квітня 2023 року, протокол № 5.

Розробники програми:

Вознюк Оксана Василівна, кандидат педагогічних наук, ст. викладач кафедри педагогіки УДУ імені Михайла Драгоманова

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки

“25” серпня 2023 року, протокол № 10

Завідувач кафедри _____

(підпис)

_____ (С.А. Кушнірук)

І. Опис навчальної дисципліни
Шифр дисципліни ВВ2.06

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 01 Освіта \ Педагогіка	Кількість кредитів – 3		Методи навчання Бесіда, міні-тренінги, дискусія, робота в групах.
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки (Педагогіка вищої школи)	Загальна кількість годин – 90		
	денна	Заочна	
Освітній рівень магістр	Лекції:		
	7	6	
Вибіркова	Семинарські:		
	7	6	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом II	Лабораторні заняття:		Форми поточного контролю усна та письмова відповіді, тести, реферат, індивідуальні завдання.
	-	-	
Семестр III	Індивідуальна робота:		
	-	-	
Тижневе навантаження (год.) - Аудиторне: 2 - Самостійна робота: 5	Самостійна робота:		Форма підсумкового контролю залік
	76	78	
Мова навчання – українська	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
	1/5	1/6	

Предмет вивчення навчальної дисципліни є психологічні закономірності, умови і особливості професійного становлення, професійних криз і деформації викладача вишу. **Міждисциплінарні зв'язки:** вікова психологія, психодіагностика, психологія вищої школи, педагогіка вищої школи, соціальна психологія, психологія наукової творчості, педагогічна психологія, психофізіологія дорослої людини, освітній менеджмент, акмеологія тощо.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “ Кризи та деформації професійного розвитку викладача ЗВО ” є оволодіння магістрантами знаннями про психологічні особливості професійного становлення викладача ЗВО; набуття психологічної компетенції щодо кризових періодів розвитку професіонала та професійних деформацій особистості педагога, а також засобів збереження професійного здоров'я.

Основними завданнями вивчення дисципліни “ Кризи та деформації професійного розвитку викладача ЗВО ” є вивчення психологічних особливостей професійного становлення фахівців ЗВО; формування розуміння про професійні кризи, їх причини та наслідки; опанування знаннями про професійні деформації особистості викладача, умови їх виникнення та подолання; вивчення психологічних особливостей професійного стресу та професійного вигорання викладача ЗВО; усвідомлення шляхів профілактики та корекції професійних стресів та деструкцій; сформувані знання про психогігієну професійної діяльності; сприяти збереженню професійного здоров'я та довголіття майбутнього фахівця.

II. Основні результати навчання і компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p>ПРН5. Організувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.</p> <p>ПРН7. Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.</p> <p>ПРН12. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.</p> <p>ПРН13. Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати. Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності. Організувати</p>	<p>Загальні компетентності</p> <p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.</p> <p>ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК6. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.</p> <p>Фахові компетентності</p> <p>ФК4. Здатність здійснювати експертизу та надавати консультації з питань освітньої політики та інновацій в освіті.</p> <p>ФК7. Здатність до критичного осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.</p>

	<p>процес навчання і самоосвіти.</p> <p>ПРН16. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності</p> <p>ПРН17. Знати вікові психофізіологічні, особистісні, соціальні і професійні особливості особистості, закономірності їх розвитку впродовж життя</p> <p>ПРН19. Володіти проектними методиками індивідуального планування освіти упродовж життя.</p> <p>ПРН21. Розуміти психологічні особливості діяльності викладача і студента, паритетності, суб'єктності їх взаємодії</p> <p>ПРН22. Здійснювати самодіагностику професійного здоров'я та добирати і використовувати відповідні здоров'язберігаючі психотехнології, методи та прийоми для корекції та оптимізації функціонального стану та діяльності, з метою сприяння професійному довголіттю</p>	<p>ФК9. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.</p> <p>ФК11. Здоров'язберігаюча компетентність</p>
--	--	--

III. Тематичний план

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин/ 3 кредити ECTS.

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
		денна форма					Заочна форма				
		аудиторні	Лекції	Практичні (семинарські)	Лабораторні	СРС	аудиторні	Лекції	Практичні (семинарські)	Лабораторні	СРС
Змістовий модуль 1. Психологічний аналіз професійного становлення і деформацій викладача											
	Тема 1. Професійний розвиток викладача ЗВО	3	2		-	10	1	1	-	-	10
	Тема 2. Професійні кризи та деформації особистості викладача	3			-	10	2	1	1	-	12
	Тема 3. Психологічний аналіз професійного стресу викладача вишу	4		2	--	10	2	1	1	-	10
	Тема 4. Професійне вигорання особистості викладача	4	2	2	-	6	1	1	-	-	12
Змістовий модуль 2. Професійне довголіття викладача											
	Тема 1. Професійне здоров'я викладача	4	1	2	-	10	3	2	1	-	12
	Тема 2. Тренінг розвитку професійної рефлексії Практикум по психотехнологіям збереження професійного здоров'я викладача	4	2	2	-	10	2	-	2	-	10
	Разом 90	14	7	7	-	76	12	6	6	-	78

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	Назва модулів, тем та їхній зміст	К-ть годин	
		всього	в т.ч. лекцій
1.	Модуль I Психологічний аналіз професійного становлення і деформацій викладача	38	2
1.1	<p>Тема 1. Професійний розвиток викладача ЗВО</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>Професійний розвиток особистості. Стадії професійного розвитку. Проблема періодизації професійного становлення особистості.</p> <p>Становлення професіонала як частина життєвого шляху особистості. Етапи життєвого шляху. Вплив стилів спілкування дитини з матір'ю, батьківських планів та сімейних відносин</p>	10	2

	<p>на становлення професіонала та вибір життєвого шляху. Сенс життя та професійний розвиток.</p> <p>Модуси життєдіяльності як етапи становлення особистості професіонала. Модус володіння. Модус соціальних досягнень. Модус служіння іншим. Шляхи переходу між модусами життєдіяльності та професійні деформації. Модуси життєдіяльності та рівні виконання професійної діяльності.</p> <p>Зміст понять «непрофесіонал», «спеціаліст», «професіонал». Професійний шлях та тип особистості. Причини, що перешкоджають професійному розвитку.</p>		
1.2	<p>Тема 2. Професійні кризи та деформації особистості викладача</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>Поняття про професійні кризи. Нормативні та ненормативні кризи розвитку особистості викладача. Види криз професійно-педагогічної діяльності: криза початку професійної діяльності, криза набутої досвідченості та криза завершення педагогічної діяльності. Шляхи подолання криз. Роль психологічного захисту у подоланні професійних криз. Значення криз у професійному розвитку викладача.</p> <p>Поняття про деструкції та деформації. Психологічні детермінанти професійних деструкцій. Види професійних деструкцій: професійні деформації, професійно-зумовлені акцентуації, навчена безпорадність, професійна відчуженість та стагнація.</p> <p>Кризи та професійні деформації викладача. Фактори виникнення професійних деформацій. Деформації, що зумовлені характером виконання діяльності. Основні професійні деформації педагогів. Типи професійних деформацій викладача. Деструкції на різних стадіях професійного становлення викладача. Наслідки професійних деформацій .</p>	10	2
1.3	<p>Тема 3. Психологічний аналіз професійного стресу викладача вишу</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>Поняття про стрес та професійний стрес. Підходи до розуміння професійного стресу. Специфіка діяльності викладача та стрес. Фази стресу. Види стресу: еустрес, дистрес, хронічний стрес. Дистрес: біохімічні, фізіологічні, психологічні, поведінкові реакції.</p> <p>Особистісні якості, що впливають на розвиток професійного стресу особистості. Модель професійного стресу працівників освітніх організацій. Стресостійкість особистості. Індивідуальні стратегії подолання стресів. Тривалість професійних стресів як умова вигорання особистості. Роль стресу в розвитку психосоматичних захворювань. Копінг стратегії і гендерні особливості переживання професійного стресу викладачами</p> <p>Діагностика стресостійкості майбутнього викладача.</p>	9	1
1.4	<p>Тема 4. Професійне вигорання особистості викладача</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>Поняття про професійне вигорання та його структуру. Професійне вигорання та психічні деформації викладача ЗВО. Ознаки та симптоми професійного вигорання.. Фізичні, поведінкові та психологічні симптоми вигорання. Фази емоційного вигорання за В.В.Бойко. Головні фактори емоційного вигорання. Зовнішні та внутрішні фактори емоційного вигорання. Демографічні та гендерні аспекти професійного вигорання у викладачів.</p> <p>Деперсоналізація як деформація відносин з іншими людьми. Стереотипи професійної поведінки. Агресія. Взаємозв'язок деперсоналізації з іншими компонентами професійних деформацій. Дегуманізація, негативне відношення, неадекватність емоційних реакцій та їх виключення з професійної сфери викладача тощо.</p> <p>Редукція особистих досягнень. Ознаки редукції особистих досягнень в тенденціях професійних деструкцій.. Взаємозв'язок редукції особистих досягнень з іншими компонентами професійних деформацій.</p>	9	1
2.	Модуль II Професійне довголіття викладача	28	8
2.1	<p>Тема 1. Професійне здоров'я викладача</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>Поняття про професійну працездатність. Професійна витривалість роботи педагога. Фактори професійної працездатності: фізичний статус (фізичний розвиток, фізична підготовка, показники вегетативного забезпечення фізичної діяльності); психічний статус (ступінь адекватності стану психічної активності стосовно до конкретних умов, характеристики уваги, сприймання, навчання, пам'ять, мислення, властивості особистості); соціальні та соціально-психологічні фактори (укомплектованість колективу, професійна підготовка спеціалістів, матеріально-технічне забезпечення, ефективне управління, надійна передача інформації, міжособистісні відносини, психологічний клімат у колективі, мотивація до діяльності).</p> <p>Динаміка працездатності фахівця. Оцінка працездатності та втоми педагога. Ступені перевтоми фахівця та їх симптоми. Професійна стомлюваність та перевтома, їх головні ознаки. Професійне старіння, його психологічні, етичні та професійні ознаки. Професійні захворювання.</p> <p>Професійне здоров'я викладача. Показники професійного здоров'я педагога: особистісні</p>	10	2

	<p>якості, емоційні стани, процеси самоуправління та самоорганізації діяльності. Зовнішні та внутрішні чинники професійного здоров'я викладача. Головні принципи, на яких будуються заходи підтримки професійного здоров'я викладача. Роль фізичних навантажень у збереженні здоров'я викладача. Психологічна характеристика методик збереження психічного здоров'я педагогів.</p> <p>Соціально-психологічна профілактика професійно-зумовлених деструкцій викладача. Задачі та цілі психопрофілактики деструкцій. Основні шляхи професійної реабілітації. Техніки профілактики синдрому професійного вигорання. Методи психогігієни професійних деформацій. Класифікації існуючих здоров'я-зберігаючих технологій. Види технологій: професійно-спрямовані, особистісно-спрямовані, соціально-спрямовані технології. Психологічне консультування та професійна корекція.</p>		
2.2	<p align="center">Тема 2. Тренінг розвитку професійної рефлексії <i>Зміст теми</i></p> <p>Мета і завдання тренінгу. Обговорення правил роботи групи. Вправа на знайомство. Розминка. Вправа «Баланс реальний та бажаний». Вправа «Я – вдома, я – на роботі». Вправа «Самодіагностика ознак вигорання». Вправа «Мотиваційна складова професійної діяльності». Експрес-опитувальник емоційного вигорання за В.В. Бойко. Міні-дискусія в групах: «Оцінка задоволення роботою». Вправа «Бар'єр». Вправа «Емоційна регуляція». Вправа «Що мені приносить задоволення». Вправа «Карикатура». Заключна вправа. Заключне слово тренера – притча «Ще одна велика програма». Вправа «Рукоприкладання». Підведення підсумків заняття (висловлювання учасників по колу про свій актуальний стан, осмислення зробленого, побажання та пропозиції вудочому). Прощання.</p>	9	4
2.3	<p align="center">Тема 3. Практикум по психотехнологіям збереження професійного здоров'я викладача <i>Зміст теми</i></p> <p>Психологічна діагностика особистості. Методики виконання релаксації: нервово-м'язове, аутогенне розслаблення, рефлекторно - внутрішня автокорекція, активізація уявлень. Дихальна гімнастика: «Мобілізує дихання», «Заспокійливе дихання». Медитація.</p>	9	2

4.2 Плани семінарських занять

Модуль I

Психологічний аналіз професійного становлення та деформацій викладача

Тема 1. Психологічні особливості професійного розвитку викладача

1. Охарактеризуйте концепції професіоналізації особистості.
2. Розкрийте особливості професійного та особистісного самовизначення.
3. Доведіть, що життєвий смисл є детермінантою професійного розвитку особистості.
4. Проаналізуйте поняття ідентифікація із професією.
5. Розкрийте психологічні детермінанти професійних деформацій викладача.

Тема 2. Кризи професійного становлення викладача та їх наслідки

1. Розкрийте основні професійні кризи особистості викладача.
2. Шляхи подолання професійних криз і їх значення для професійному розвитку педагога.
3. Розкрийте поняття про деструкції та деформації. Види професійних деструкцій.
4. Проаналізуйте взаємозв'язок професійних криз і деформацій педагога.
5. Визначте основні професійні деформації педагогів.
6. Розкрийте дванадцять типів акцентуацій К. Леонгарда та їх можливі прояви у професійній діяльності викладача.

Тема 3. Психологічні особливості професійного стресу викладачів

1. Визначте сутність поняття «стрес», «професійний стрес». Фази стресів.
2. Розкрийте підходи до трактування стресу.
3. Наведіть класифікацію професійного стресу та його причини.
4. Проаналізуйте роль стресу в розвитку психічних і психосоматичних захворювань.
5. Визначте симптоми стресового стану. Шляхи подолання стресових станів у викладача.
6. Розкрийте гендерні особливості переживання професійного стресу викладачами і копінг стратегії.

Тема 4. Психологічні особливості синдрому «емоційного/професійного вигорання» у викладачів

1. Розкрийте зміст і структуру емоційного/професійного вигорання викладача
2. Розкрийте концепцію В. В. Бойко про фази емоційного вигорання викладача.
3. Проаналізуйте симптоми професійного вигорання викладача.
4. Визначте чинники, що сприяють виникненню синдрому емоційного вигорання викладача.
5. Охарактеризуйте основні шляхи профілактики емоційного вигорання викладача.

Модуль II

Професійне довголіття викладача

Тема 5. Підвищення професійної працездатності викладача

1. Розкрийте поняття про професійну працездатність викладача.
2. Визначте поняття професійна «стомлюваність» та «перевтома», їх симптоми.
3. Обґрунтуйте зміст поняття «професійне здоров'я» викладача та його види.

4. Розкрийте основні професійні захворювання викладача.
5. Проаналізуйте поняття “професійного старіння” викладача, його психологічні, етичні та професійні ознаки.
6. Розкрийте шляхи збереження професійного здоров’я викладача.

Тема 6. Презентація та захисти творчих робіт студентів.

Тема 7. Організація студентами тренінгу розвитку професійної самосвідомості педагога.

Завдання: підготовка студентами 3 тренінгових вправ та їх проведення у групі (узгоджено).

Тема 8. Практичне заняття по психотехнологіям збереження професійного здоров’я викладача.

1. Презентація теорії та практики релаксації (усі види).
2. Презентація теорії та практики дихальних вправ (усі види).
3. Презентація теорії та практики медитації (усі види).

4.3 Організація самостійної роботи студентів

Психологічна самодіагностика

Методики:

1. «Ціннісні орієнтації» (М. Рокіч).
2. Методика діагностики мотиваційної структури особистості (В.Е. Мільман).
3. Вивчення тривожності (опитувальник Спілберга-Ханіна),
4. Особистісний опитувальник Г. Айзенка.
5. Діагностика педантичності, авторитарності, демонстративності, агресивності, ригідності педагога.
6. Оцінка рівня нервово-психічної стійкості (методика «Прогноз» за В. А. Бодровим).
7. Діагностика стресостійкості (адаптований варіант тесту Дж. Дженкінсона),
8. Опитувальник «Емоційне вигорання» (В.В. Бойко)
9. Домінуюча стратегія психологічного захисту» (В.В. Бойко)
10. Самооцінка емоційних станів Г.Айзенка.
11. «Самопочуття, активність, настрій»,
12. Технологія випробування почуття «золотого перерізу» (В.В. Клименко),
13. Вимірювання енергопотенціалу (В.В. Клименко).

Запитання і завдання для індивідуальної роботи

1. Розкрийте фактори, що стимулюють становлення викладача-професіонала.
2. Розкрийте психологічний зміст термінів «розвиток» та «становлення».
3. Проаналізуйте концепції життєвого шляху.
4. Дайте характеристику модусам життєдіяльності особистості.
5. Розкрийте рушійні сили професійного становлення викладача.
6. Охарактеризуйте роль зовнішніх та внутрішніх факторів професійно-особистісного розвитку фахівця, визначте їх продуктивне співвідношення.
7. Розкрийте значення потреби в досягненнях та самореалізації на різних стадіях професійного становлення викладача.
8. У чому полягає проблема професійного здоров’я педагогічних працівників?
9. Які найпоширеніші захворювання педагогічних працівників та як їм запобігти?
10. Проаналізуйте концепції професійного становлення особистості.
11. Розробіть перелік рекомендацій, що запобігають професійному старінню викладача та сприяють збереженню його творчого професійного довголіття.
12. Проаналізуйте вікові особливості становлення особистості професіонала.
13. Розробіть психологічні рекомендації щодо успішного проходження професійних криз.
14. Розкрийте поняття професійна некомпетентність.
15. Поясніть психологічні ознаки професійної відчуженості.
16. Розробіть психологічні рекомендації для профілактики та зниження професійних стресів викладачів ВНЗ.
17. Обґрунтуйте значення гендерних ролей та стереотипів у виникненні професійних стресів та професійного вигорання викладачів.
18. Дайте характеристику профілактики професійного стресу викладача.
19. Розкрийте поняття «акцентуації» та її види.
20. Обґрунтуйте значення підвищення професійної кваліфікації та зміни місця роботи у подоланні професійних деформацій.
21. Розкрийте причини виникнення дидактогеній та шляхи їх подолання.
22. Розробіть саморекомендації профілактики деформацій професійної діяльності викладача.

Орієнтовна тематика наукових рефератів

1. Психологічні основи професійного становлення викладача ЗВО.
2. Психологічні особливості професійної некомпетентності викладача.
3. Психотехнології подолання професійних деформацій викладача.
4. Проблеми професійної самореалізації викладачів.
5. Чинники формування професійних деструкцій викладача.

6. Шляхи формування акмеологічного потенціалу педагога.
7. Розвиток самосвідомості викладачів під час професійного становлення.
8. Динаміка професійного самовизначення викладача.
9. Психологічні особливості кризових періодів професійного становлення викладачів.
10. Шляхи попередження у формуванні професійно небажаних якостей особистості педагога.
11. Психологічний аналіз професійного самовизначення викладача.
12. Психологічна характеристика внутрішніх та зовнішніх конфліктів при професійному становленні викладача.
13. Вплив міжособистісних взаємин між колегами на кафедрі на професійні деструкції особистості викладача.
14. Взаємодія особистісних та професійних факторів у становленні викладача.
15. Психологічна характеристика професійного старіння викладача.
16. Психосоматичні захворювання викладача та їх профілактика.
17. Перевтома викладача як передумова професійних захворювань.
18. Психологічні особливості професійного вигорання викладача.
19. Монотонія професійної діяльності викладачів та її наслідки.
20. Роль психологічних стратегій поведінки у процесі розвитку професійних деструкцій.
21. Гендерні аспекти професійних деформацій викладача.
22. Гендерні аспекти професійного вигорання викладачів.
23. Соціальні стереотипи та шляхи їх подолання у професійній діяльності.
24. Психологічні особливості деперсоналізації викладача.
25. Професійне здоров'я викладача.
26. Психологічні аспекти деформацій професійної спрямованості викладача.
27. Джерела професійного стресу викладачів.
28. Психологічні особливості організаційних конфліктів, їх причини та наслідки.
29. Акмеологічні основи професійного розвитку викладача.

Орієнтовні тьюторські заняття

Варіант 1

1. Консультація викладача, щодо виконання тьюторського заняття
2. Розкрийте зміст основних понять теми, працюючи зі словниками: професійне становлення, професійний розвиток, самовизначення.
3. Охарактеризуйте роль зовнішніх та внутрішніх факторів професійно-особистісного розвитку фахівця, визначте їхнє продуктивне співвідношення.
4. Контрольні завдання:
 - 5.1. Цілісний безперервний процес, що регулюється як на основі суб'єктивних, так й об'єктивних факторів й є частиною життєвого шляху особистості – це:
 - А) професійне становлення
 - Б) професійна стагнація
 - В) професійна адаптація
 - Г) немає правильної відповіді
 - 5.2. Фактори впливу на траєкторію професійного становлення
 - А) психофізіологічні
 - Б) психологічні
 - В) соціально-професійні
 - Г) соціально-економічні
 - Д) вірні усі варіанти
 - 5.3. Постановка цілі відповідно своєї внутрішньої сутності – це:
 - А) спрямованість
 - Б) цілеутворення
 - В) самовизначення
 - Г) самореалізація
6. Презентація та обґрунтування відповідей на поставлені завдання. Запитання від групи. Обговорення у групі.
7. Консультація викладача.

Варіант 2

1. Консультація викладача, щодо виконання тьюторського заняття
2. Розкрийте зміст основних понять теми, працюючи зі словниками: професійний стрес, професійне вигорання, професійне старіння.
3. Обґрунтуйте значення гендерних ролей та стереотипів у виникненні професійних стресів та професійного вигорання викладачів.
5. Контрольні завдання
 - 5.1. Довготривала стресова реакція, яка виникає внаслідок тривалих професійних стресів середньої інтенсивності – це:
 - А) професійне вигорання
 - Б) професійне виснаження
 - В) професійна перевтома
 - Г) вірні усі варіанти
 - 5.2. Тенденція до негативного оцінювання себе, своїх професійних досягнень й успіхів, негативізм щодо службових

досягнень і можливостей – це:

- А) деперсоналізація
- Б) редукція особистих досягнень
- В) професійна перевтома
- Г) немає правильної відповіді

5.3. Деформація відносин з іншими людьми, в одних випадках, підвищення залежності від інших – це:

- А) деперсоналізація
- Б) редукція особистих досягнень
- В) професійна перевтома
- Г) немає правильної відповіді

6. Презентація та обґрунтування відповідей на поставлені завдання. Запитання від групи. Обговорення у групі.

7. Консультація та рекомендації викладача по результатам тьюторського заняття.

V. Контроль якості знань студентів

5.1 Форми і методи поточного контролю

усна та письмова відповіді, тести, реферат, індивідуальні завдання, творча робота.

5.2 Форми і методи підсумкового контролю: залік

Орієнтовні завдання до заліку

1. Концепції професійного становлення викладача.
2. Модуси життєдіяльності особистості викладача.
3. Взаємодія сенсу життя та професійної діяльності викладача.
4. Суперечливості та кризи становлення професіонала.
5. Проблеми професійного самовизначення викладача.
6. Психологічна характеристика професійної некомпетентності.
7. Шляхи подолання професійних криз.
8. Психологічні особливості професійних деструкцій викладача.
9. Типи професійних деформацій викладача.
10. Основні професійні деформації викладача та шляхи їх усунення.
11. Психологічні акцентуації педагогів.
12. Взаємозв'язок криз професійного становлення та професійних деформацій педагогів.
13. Основні підходи до розуміння професійних стресів.
14. Психологічні особливості стресостійкості особистості.
15. Психологічна характеристика професійного вигорання викладача.
16. Структура професійного вигорання педагогів.
17. Фактори емоційного вигорання педагогічних працівників.
18. Шляхи попередження професійного вигорання педагогів.
19. Психологічний аналіз стереотипних форм поведінки професійної діяльності.
20. Психологічна характеристика редукцій особистих досягнень та шляхи їх подолання.
21. Психологічна характеристика деперсоналізації викладачів та шляхи їх подолання.
22. Психологічна характеристика втоми та перевтоми професійної діяльності та її значення.
23. Психологічний зміст депресивних та невротичних станів професійної діяльності педагогів.
24. Педагогічні наслідки професійних деформацій викладачів.
25. Роль саморегуляції та рефлексії у профілактиці професійних деформацій педагогів.
26. Професійна працездатність педагога, її види та динаміка.
27. Професійні захворювання викладачів.
28. Психологічні особливості професійного старіння викладачів.
29. Характеристика психотехнологій профілактики професійних деструкцій.
30. Психогігієна професійної діяльності викладачів.
31. Професійне здоров'я викладача та його критерії та ефективність педагогічної діяльності.
32. Професійне довголіття викладача, його ознаки та умови.

5.3 Критерії оцінювання знань студентів

Контроль успішності студентів проводить відповідно до вимог навчальної та робочої програм дисципліни. Види поточного і підсумкового контролю передбачають врахування таких критеріїв:

- 1) рівень володіння категоріальним апаратом дисципліни, її основними закономірностями;
- 2) рівень сформованості теоретичних психологічних знань з актуальної проблематики дисципліни;
- 3) рівень психологічної обізнаності та вмінь вирішувати психологічними методами та прийомами задачі особистісного і професійного розвитку для забезпечення успішної педагогічної діяльності.

Розподіл балів, які отримують студенти

№ п/п	Вид поточного і підсумкового контролю	Кількість робіт	Коефіцієнт (вартість) виду	Результат
1.	Усна відповідь	8	5	40
2.	Тести	2	20	20
3.	Науковий реферат	1	10	10
4.	Психологічна самодіагностика	1	5	5

5.	Індивідуальне завдання	1	5	5
6.	Письмова відповідь	1	10	10
7.	Творча робота	1	10	10
Підсумковий рейтинговий бал:				100
Залік:				100

VI. Навчально-методична карта дисципліни

VII. Основні і допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. Боришевський М. Особистість у вимірах самосвідомості: [монографія] / М. Й. Боришевський. – Суми: Видавничий будинок «Еллада», 2012. 608 с.
2. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження: колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю.Д. Бойчука. Харків : Вид-во Рожко С.Г., 2017. 488 с
3. Думанська Г. Синдром емоційного вигорання у педагогів : Психолог. 2010. № 45. С. 3-5.
4. Єгорова Є. Феномен емоційного вигорання та його прояви в професійній діяльності педагогічних працівників закладів профтехосвіти : Педагогіка і психологія. Вісник АПН. 2010. № 4. С. 66-73.
5. Качур О. Профілактика професійного вигорання в закладах освіти: Психолог. 2010. № 40. С. 3-6.
6. Максименко С. Д. Т. Д. Щербан Професійне становлення молодого вчителя [Текст]: навч. посібник для студ. пед. вузів. Ужгород Закарпаття, 1998. 105 с.
7. Концептуальні засади професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів: зб. наук. статей / за ред. В.Г. Кременя, М.Ф. Дмитриченко, Н.Г. Ничкало. Уклад.: М.В. Артюшина, В.П. Тименко та ін. К.: НТУ, 2015. 768 с.
8. Основи психології та педагогіки. Лабораторний практикум. Визначення рівня самоактуалізації особистості [Електронний ресурс]. Режим доступу 11.03.14.
9. Профілактика деформації особистості вчителів у професійній діяльності: метод. посіб. Упоряд. А. О. Молдованова. Луганськ 2010. 135 с.
10. Перегончук Н. В Проблема емоційної стійкості в професійній діяльності педагога. Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук.пр. Ін-ту психології імені Г. С. Костюка АПН України / За ред. С. Д. Максименка. Т. XII, ч. 4. К., 2010. С. 322- 331.
11. Перегончук Н. В. «Професійне вигорання» як фактор розвитку особистості педагога : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 К., 2011. 219 с.
12. Піговська С. Профілактика синдрому професійного вигорання : Психолог. 2011. № 14-15. С. 49-54.
13. Профілактика синдрому емоційного вигорання педагогів / уклад. А.Г. Дербеньова, А.А. Кунцевська. Х.2009. 223 с.
14. Становлення ідентичності фахівця: [монографія] / Г. О. Балл, В. Л. Зливков, С. О. Копилов [та ін.]; За ред. В. О. Зливкова. К. Кіровоград: Ітєкс – ЛТД, 2014. 260 с.
15. Титаренко Т.М. Життєві кризи особистості. / Основи практичної психології. Підр. К. 1999. 156 с.
16. Ортікова Н.В. Організаційно-психологічні умови розвитку конкурентно значущих якостей майбутніх психологів / Н.В. Ортікова // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент: зб. наук. праць / НПУ імені М.П. Драгоманова; редкол.: Євтух В.Б., Булах І.С., Бех В.П. та ін. Вип. 9 / відп. ред. В.Б. Євтух. К., 2012. 264 с. С. 197-203.
17. Ходаківська О. М. Професійний стрес як чинник "вигорання" фахівців у системі "людина - людина": навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Хмельницький 2010. 338 с.
18. Яшук О.В. Криза як чинник професійного розвитку викладача / О.В. Яшук // Мовна освіта фахівця: сучасні виклики та тренди : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (27 лютого 2020 року). Харків: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2020. С. 216–217.

Додаткові

19. Бойко Н. Професійне здоров'я педагога *Підручник для директора*. 2010. № 6. С. 70–72.
20. Бойченко Т. Валеологія – мистецтво бути здоровим *Здоров'я та фізична культура*. 2005. №2. С. 1–4.
21. Емоційне вигорання / Упоряд. В. Дудяк. К 2007. 128 с.
22. Зязюн І. Філософія педагогічної дії. Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. 608 с.
23. Мешко Г.М. Проблема збереження та зміцнення професійного здоров'я педагога: історичний аспект *Шлях освіти*. 2010. № 4. С. 43–47.
24. Садкіна В.І. Бережіть себе. Професійні захворювання учителя *Економіка в школах України*. 2009. № 12. с. 32.
25. Соціально-професійне становлення особистості / В. В. Радул и др. Кіровоград, 2002. С. 44–46.
26. Ульяніч І.В. Рефлексивна компетентність у педагогічній діяльності *Практична психологія та соціальна робота*. К.: 2009. № 2. с. 49–51.

